

Barne-, likestillings- og utdanningsdepartementet  
Postboks 8036 Dep.  
0030 Oslo

**Saksbehandler** Ingebjørg Johannessen

**Vår dato** 07.05.12

**Vår referanse** 2012/93

**Deres dato** 03.02.12

**Deres referanse** 201200324-/KHTA

## **NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning**

### **Høringsuttalelse fra Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG)**

#### **Et nytt demokratifag**

- FUG er enig med utvalget når de sier at "å fjerne faget elevrådsarbeid uten å erstatte det med et annet demokratifag er et skritt i feil retning."
- FUG er enig med utvalget i å styrke demokratiopplæringen i skolen, og de foreslåtte tiltakene for å nå dette: Det innføres et nytt, bredt demokratifag i grunnskolen, at skolevalg gjøres obligatorisk i videregående skole og at det lages et opplegg med frivillige skolevalg i ungdomsskolen.
- FUG støtter intensjonen om å etablere et «demokratifag», men vil advare mot at alle «forbedringer» i skolen gjør skoledagen lengre.
- FUG mener at en eventuell etablering av et demokratifag må sees i sammenheng med temaområder i allerede eksisterende fag. Læreplanene i både norsk, RLE og samfunnsfag inneholder temaområder som kan «flyttes» over i et nytt demokratifag.

#### **Demokrati i praksis**

- FUG gjentar sitt forslag om å erstatte klasseråd med et tilsvarende organ i elevgruppen – enten det er en klasse eller en større basisgruppe. Det nye demokratifaget må ta opp i seg dagens elevrådsfag som sannsynligvis blir tatt bort ved innføring av praktiske valgfag til høsten.
- FUG er enig med utvalget når de sier at: "Utvalget vil styrke elevenes muligheter til medvirkning i skolen. Utvalget ber myndighetene utrede om elevgrupperåd bør lovfestes, om rett til elevrådsmidler bør forskriftsfestes og om lærere med ansvar for elevråd trenger mer kompetanse om elevmedvirkning."

- FUG mener det er viktig at alle elever som sitter i elevråd får god nok opplæring til å utøve sine verv, og at det settes av god nok tid til elevrådsarbeid.
- FUG ser med bekymring på statistikken som viser at det både er kjønnsmessige og kulturelle skillelinjer mellom de ungdommene som engasjerer seg for å bruke sine demokratiske rettigheter, og de som ikke gjør det. Den norske enhetsskolen bør være et viktig virkemiddel for å bekjempe slike skillelinjer. Ved å velge elevrådsrepresentanter, avholde klasseråd og engasjere seg i klassemiljø og skolemiljø lærer elever å praktisere demokrati – uavhengig av antall bøker i bokhylla hjemme hos foreldrene.
- FUG mener at man i enkelte kommuner bør se på muligheten for å opprette felles elevråd for hele kommunen/bydelen.
- FUG mener at det er på tide med en særskilt gjennomgang av elevmedvirkning i skolen og foreslår at det nedsettes et eget utvalg som ser på dette. FUG mener i tillegg at det er på tide med en gjennomgang av rådsorganene knyttet til skolen (for eksempel SU og SMU) for å se på muligheten for å styrke elevenes medvirkning i disse. FUG ønsker også at det legges til rette for et systematisk samarbeid mellom elevrådet og forelderådet/FAU i aktuelle saker.

## Lærlinger

- FUG ønsker at man tar grep når det gjelder lærlingenes utfordringer for å kunne engasjere seg, både innen det formelle elevdemokratiet, men også generelt gjennom det utredningen kaller «organisasjonskanalen». Lærlinger har ikke rett til «fri» til engasjement i forbindelse med tillitsverv og lignende på lik linje med skoleelever i videregående skole. Terskelen blir dobbelt høy ved at mange organisasjoner tilpasser sitt arbeid til at de fleste ungdommer har denne rettigheten (skoleelever). Svært mange lærlinger ønsker seg fast arbeid i bedriften de har læretiden i, det å be om fri til organisasjonsarbeid kan redusere denne muligheten.
- FUG støtter forslaget om etablering av regionale lærlingeråd.

## Samfunnet rundt skolen

- FUG mener at skolen skal være en viktig del av samfunnet rundt den, det er derfor viktig at skolen også er en arena for læring i samspill mellom skole, foreldre og lokalsamfunnet. At engasjerte elever også kan vise frem sitt engasjement i skolesammenheng bør være en selvfølge, også

når engasjementet går i politisk retning. FUG støtter derfor at skolen skal ha en åpen holdning til organisasjoner og politiske partier, og at dette skal understrekes i læreplanens generelle del.

- FUG støtter videre at elever i videregående får rett til 20 dagers fravær ved samfunnsengasjement utenfor skolen, og at tillitsverv og lignende kan gi grunnlag for alternative arbeidskrav i relevante fag. De ekstra 10 dagene må forbeholdes dokumentert engasjement/verv.
- FUG støtter forslaget om å sikre skolene som lokaler for fritidsaktiviteter for barn og unge. For kommuner med presset økonomi er det å la skolene være samlingslokaler utenom skoletid en stor utfordring, det kan kreve utgifter både til renhold, oppvarming og tilsyn. MEN om man ser på den helhetlige samfunnsøkonomien i at barn og unge gis tilgang til rimelige lokaler å samles i, vil dette sannsynligvis gi flere fordeler enn ulemper.
- FUG støtter forslaget om å lage nasjonale retningslinjer for lokale ungdomsråd, dette for å sikre en bredest mulig sammensetning av rådene.
- FUG støtter etablering av ekspertgruppemøter. Erfaring med slike møter viser at barn og unge er svært viktige bidragsytere når tiltak skal evalueres og videreutvikles.
- FUG mener ikke noe om stemmerettsalderen.
- FUG mener at digitale medier for informasjon og personvern for unge bør sikres bredest mulig, spesielt gjennom økonomisk grunnlag for fortsatt drift av ung.no – med en koordinerende rolle for alle offentlige nettressurser rettet mot barn og unge.
- FUG mener at forslaget om opplæring i personvern i nye medier både bør innlemmes i undervisningen om digital kompetanse, men også i det nye demokratifaget og støtter tiltakene knyttet til digitalt medborgerskap.

### **Barn og unge under offentlig omsorg**

- FUG mener at det er svært viktig at barn og unges muligheter i barnevernet sikres, men er usikre på om krav om dokumentasjon av medvirkning er veien å gå. Barnevernsansatte er allerede i en svært presset situasjon. Det er viktigere at det er krav om og at det gis tid og rom for reell medvirkning, enn at den blir dokumentert.

Med hilsen

Handwritten signature of Christopher Beckham in blue ink on a light-colored background.

Christopher Beckham  
Leder i FUG

Handwritten signature of Ingebjørg Johannessen in blue ink.

Ingebjørg Johannessen  
seniorrådgiver